

Rainer Lindeman

ASUNNOTTOMUUS PORIN SININAUHA RY: N ENSISUOJAN
ASIAKKAAN NÄKÖKULMASTA

Sosionomi koulutusohjelma
2018

ASUNNOTTOMUUS PORIN SININAUHA RY: N ENSISUOJAN ASIAKKAAN NÄKÖKULMASTA

Lindeman, Rainer
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Tammikuu 2018
Sivumäärä: 42
Liitteitä: 3

Asiasanat: asunnottomuus, syrjäytyminen, mielenterveys- ja päihdeongelmat

---

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia asunnottomuuden ilmenemistä Porin Sininauha ry:n Ensisuojan asiakkaiden keskuudessa. Selvittää syitä, miksi ihminen on päätenyt asunnottomaksi ja miten hän on tullut Ensisuoja toiminnan asiakkaaksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös selvittää mitkä ovat Ensisuojan asiakkaan tulevaisuuden näkymät ja millaista tukea hän kokee eniten tarvitsevana, jotta asunnottomuuden ja syrjäytymisen kierre saataisiin katkaistua.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Ensisuojan toiminnan kehittämiseksi sekä saada tietoa ennaltaehkäisevään aikuissosiaalityöhön asunnottomuuteen liittyen.

Tutkimustulosten mukaan asunnottoman elämä ennen asunnottomuutta on ollut hyvää ja tasapainoista. Alkoholisoituminen, epäonnistumiset ja pettymykset johtivat tutkimustulosten mukaan elämänhallinnan suistumisen alamäkeen ja sitä kautta asunnottomuuteen. Itsesääli, välinpitämättömyys, asioiden kerrostuminen, vankilatuomio, häätö, asunnon pidon kyvyttömyys ovat olleet suurimpia vaikuttavia tekijöitä jotka ovat ajaneet Ensisuojan asiakkaat asunnottomiksi.

Ensisuojan asiakkaat kokevat tarvitsevana eniten apua ja tukea elämän hallintaan, huolenpitoon, alkoholin käytön hallintaan, raittiuden ylläpitämiseen, mieliala- ja lääkehoitoon, turvallisuuteen sekä raha-asioiden hoitamiseen.

Ammattilaisten tarjoama tuki sekä vertaistuen saanti koettiin pääosin tärkeäksi. Sininauha ry:n tarjoama apu ja tuki koettiin hyväksi ja asiakasta ymmärtäväksi.

HOMELESSNESS FROM THE VIEW OF PORIN SININAUHA RY`S HOMELESS SHELTER "ENSISUOJA" CUSTOMERS

Lindeman, Rainer

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Bachelor of social services

January 2018

Number of pages: 42

Appendices: 3

Keywords: homelessness, outcasting, mental and substance abuse problems

---

The purpose of this thesis was to investigate the phenomenon of homelessness amongst the customers of Porin Sininauha ry. For what reason man has become homeless and how he has become a customer in to the homeless shelter Ensisuoja. The purpose of the thesis was also to find out what are the prospects of the client and what kind of support he most needs to be able to break the cycle of homelessness and outcasting. The aim of the study was to provide information on the development of the first protection and to get information on preventative adult social work related to homelessness.

According to the research results, the homeless life before homelessness has been good and balanced. Alcoholism, failures, and disappointments led to the downturn in life management and, consequently, to the lack of awareness of home life. Self-indulgence, indifference, clinging to things, prison sentence, eviction, the inability to live a home have been the most influential factors that have led the Ensisuoja customers to become homeless. Ensisuoja customers experience the greatest need for help and support in life management, care, alcohol management, restraint, mood and medication, security and financial management. The support provided by the professionals and the access to peer support were considered to be of major importance. The aid and support provided by the Sininauha ry were felt good and understandable to the customer.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PORIN SININAUHA RY	6
2.1	Ensisuoja.....	6
2.2	Asunnottomuus	7
2.3	Syrjäytyminen	8
2.4	Mielenterveys- ja päihdeongelmat	9
3	ASUNNOTTOMUUDEN JA SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY AIKUISSOSIAALITYÖSSÄ.....	12
3.1	Paavo- projekti	12
3.2	Aune- projekti	13
3.3	Y-säätiö	14
3.4	Rauman Seudun Katulähetys	15
3.5	Flyerit.....	16
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT	17
4.1	Tutkimusongelmat, tutkimusmenetelmä ja kysymysten laadinta	17
4.2	Tutkimusaineiston kerääminen	18
4.3	Resurssit ja riskit.....	19
4.4	Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi.....	20
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	21
6	TUTKIMUSTULOSTEN TULKINTAA JA POHDINTAA.....	26
6.1	Mitkä syyt ovat johtaneet Ensisuojan asiakkaan asunnottomaksi	26
6.2	Mitkä ovat Ensisuojassa käyvän asunnottoman asiakkaan tulevaisuusnäkymät?.....	29
6.3	Millaista tukea asiakas tarvitsee asunnottomuuden ja syrjäytymisen katkaisuun?	33
6.4	Tutkimuksen reliaabelius ja validius	37
6.5	Tutkimuksen eettisyys	38
6.6	Jatkotutkimusehdotukset.....	38
	LÄHTEET	40

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe ”*Asunnottomuus Porin Sininauha ry:n Ensisuojan asiakkaan näkökulmasta*” valikoitui Porin Sininauha ry:n toiminnanjohtajan esittämästä kyseisen aiheen tutkimustarpeesta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia asunnottomuuden ilmenemistä Ensisuojan asiakkaiden keskuudessa, mistä syystä ihminen on päätenyt asunnottomaksi ja miten hän on tullut Sininauhan tarjoaman Ensisuoja toiminnan asiakkaaksi. Tarkoituksena oli myös selvittää mitkä ovat Ensisuojan asiakkaan tulevaisuuden näkymät ja millaista tukea hän kokee eniten tarvitsevana, jotta asunnottomuuden ja syrjäytymisen kierre saataisiin katkaistua.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Ensisuojan toiminnan kehittämiseksi sekä saada tietoa ennaltaehkäisevään aikuissosiaalityöhön asunnottomuuteen liittyen.

Opinnäytetyö toteutetaan puoli strukturoidulla haastattelu menetelmällä. Opinnäytetyön tilaajana toimi Porin Sininauha ry ja tutkimuskohteena on Porin Sininauhan tarjoaman Ensisuoja palvelun asunnottomat asiakkaat. Opinnäytetyön yhteyshenkilönä toimi Porin Sininauha ry:n toiminnanjohtaja Johanna Huhtala.

Tutkimuksen avulla pystytään kehittämään ensisuojan toiminnan laatua asiakkaan tukemisessa ja ohjaamisessa sekä kehittämään ennaltaehkäisevää toimintaa syrjäytymisen ja asunnottomuuden ehkäisemiseksi aikuissosiaalityössä. Sosiaalialan ammattilainen puolustaa ja tukee heikoimmassa asemassa ja vaikeissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä. (Talentia www-sivut). Rakenteellisen sosiaalityön tulee huolehtia sosiaalisen hyvinvoinnin ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittymisestä sekä siitä, että sosiaalihuollon asiantuntemus hyödynnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Rakenteellisen sosiaalityön tulee huolehtia myös siitä, että erilaiset toimet- ja toimenpide- ehdotukset ovat tavoitteellisia sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi kuten myös kunnan asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi. (Sosiaalihuoltolaki 7 §).

2 PORIN SININAUHA RY

Porin Sininauha ry on valtakunnallisen Sininauhaliiton jäsenjärjestö, joka on aloittanut toimintansa vuonna 1965. Yhdistyksen auttamiskohteena ovat kaikista heikoimmassa asemassa ja vaikeassa elämäntilanteessa olevat henkilöt. Yhdistystä ja siellä tehtävää työtä ohjaavat kristilliset arvot. Asiakas huomioidaan kokonaisvaltaisesti hänen omaa arvomaailmaansa kunnioittaen. Porin Sininauha ry:n tarjoamat palvelut ovat päihdekuntoutujien asumispalvelut, asunnottomien ensisuojo toiminta sekä päihdeetön kohtaamispaikka Pointti. Työllistyminen ja kouluttautuminen on mahdollista Sininauhan kautta. Yhdistys koordinoi myös erilaisia hankkeita, kuten VALO-valmennushanke 2016-2018. Hankkeen kautta on tarjolla työkokemuksen saaminen sekä mahdollisuus myös ammatillisen tutkinnon osien suorittamiseen näyttötutkinnoin. Tämän lisäksi käynnissä on Tartu hetkeen- hanke yhteistyössä Rauman Seudun Katulähetys ry: n kanssa. Hankkeen tavoitteena on yhdistää mielenterveys- ja päihdetyö erilaisten työtoimintojen lisäksi osaksi asiakkaan arkea.

Uusimmat hankkeet käynnistyvät 2018 alkuvuoden aikana. DIESEL- hanke, jossa luodaan osallistumisen ja oppimisen mahdollisuuksia koulutuksen ja työn ulkopuolella oleville nuorille mediaverstaassa. TUETUSTI TULEVAISUUTEEN- hankkeen tavoitteena on auttaa Satakunnan alueen lyhytaikaisvankeja pääsemään taikaisin osaksi yhteiskuntaa ja vähentämään tällä tavoin uusintarikollisuutta. AKTIIVINEN ARKI- hankkeen tavoitteena on taas luoda toimintaa ja aktivoida työkyvyttömyyseläkkeellä olevia työikäisiä päihdekuntoutujia yleishyödyllisiin työtehtäviin (Porin Sininauhan [www- sivut](#)).

2.1 Ensisuoja

Ensisuoja on tilapäinen yöpymispaikka henkilöille, jotka ovat päihtyneitä tai asunnottomia sekä myös muille jotka ovat suojan tarpeessa. Ensisuoja on avoinna päivittäin kello 17-08 välisenä aikana. Ensisuojaassa asiakkaiden on mahdollista ruokailla, peseytyä sekä huoltaa vaatteitaan. Koulujen ollessa auki, niiden ylijäämäruoka toimitetaan ensisuojaan tarjottavaksi asiakkaille.

Kun asiakas saapuu ensisuojaan, vastaanottava työntekijä haastattelee hänet. Haastattelun perusteella asiakas pystytään ohjaamaan hänelle sopivien palveluiden pariin, kuten esimerkiksi katkaisuhuoltoon tai asumisyksikköön.

Vuonna 2016 ensisuoijassa oli yöpyjiä keskimäärin 3,8 henkilöä/yö. Asiakkaista 14 oli naisia iältään 25-61 vuotiaita ja 74 miehiä iältään 19-73 vuotiaita. Asiakaskunnan keski-ikä naisilla oli 41 vuotta ja miehillä 45 vuotta.

Sininauhalla on ensisuoijasopimus koko Satakunnan alueen kanssa lukuun ottamatta Euran kuntaa. Muista, kuin edellä mainituista kunnista tulevat asiakkaat saavat käyttää ensisuoijan palveluita yhden yön verran, jonka jälkeen heidän tulee hakeutua oman kotikuntansa palveluihin tai mahdollisesti saada kotikunnaltaan maksusitoumus ensisuojaan (Sininauhan toimintakertomus 2017).

2.2 Asunnottomuus

Euroopan asunnottomuustoimijoiden kattojärjestö eli FEANTSA on kehittänyt yleiseurooppalainen ETHOS- luokittelun, joka jaottelee asunnottomuuden kolmeen eri osa-alueeseen jotka ovat tilallinen, sosiaalinen ja laillinen. Asunnottomuuden muodon määrittää se, millä osa-alueella ilmenee puutteita. Kansallisten laatusuositusten mukaan tilallinen osa-alue kuvaa henkilön tai perheen yksinoikeutta asuntoon. Sosiaalinen mahdollisuus on yksityisyyden ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämisen tarkoitettu osa-alue. Lailliseen osa-alueeseen kuuluu asumisoikeuden lailliset perusteet.

ETHOS- luokittelun neljä asunnottomuuden perusmuotoa ovat katuasunnottomuus, asunnottomuus, asunnottomuus-uhan alaisuus sekä puutteelliset asumis olosuhteet (Asuntoensin [www-sivut](http://www.asuntoensin.fi)).

Satakunnan alueella oli vuonna 2016 74 yksinelävää asunnotonta, joista Porin alueelta suurin osa eli 66 henkilöä. Koko Suomen vastaava luku oli 6650 (Ara:n tilastot. asuntomarkkinaselvitys, asunnottomat 15.11.2016). (liite 1, kuvio 1)

Porissa yksinelävien asunnottomien määrä on laskenut vuoden 2014 1,1 asunnotonta/1000 asukasta lukuun 0,8 asunnotonta/1000 asukasta (Sotkanet, liite 1, kuvio 2).

Asunnottomiksi henkilöiksi katsotaan sellaiset jotka asuvat ulkona, tilapäissuojissa, yömajoissa, erilaisissa laitoksissa asunnon puutteen vuoksi asuvat sekä tilapäisesti tuttavien ja sukulaisten luona asuvat. Kunnan tarjoamien asumispalveluiden puuteellisuus näkyy asunnottomuutena sekä ensisuojiin käyttäjien määrässä. Asunnottomien asiakasryhmä saattaa koostua osittain myös sellaisista henkilöistä, joka eivät ole edes halukkaita käyttämään asumispalveluita tai ovat muulla tavoin kykenemättömiä pitämään omaa asuntoa. Asunnottomuus näkyy isoissa asumiskeskuksissa, eritoten pääkaupunkiseudulla (Sotkanet [www-sivut](#)).

Päivi Kosken laatimassa Pro gradu- tutkielmassa *Asunnottomien parissa työskentelevien näkemyksiä asunnottomien asuttamisongelmista* (2013) käytettiin termiä ”asumiskyvytön” henkilöstä, joka on avuton tai kyvytön huolehtimaan asuntonsa mak-suista, siisteydestä sekä omasta käyttäytymisestään. Tutkimuksen haastateltujen sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten mukaan kaikki asunnottomat eivät halua apua ja tukea. Haastateltujen kokeman perusteella 90% pitkäaikaisasunnottomista menettävät asuntonsa ensimmäisen puolen vuoden aikana, mikäli he eivät saa asianmukaista tukea (Koski 2013).

Tutkimuksessa käy myös ilmi, että asunnottomien elämänhistorialla on yhteys asunnottomuuteen. Asunnottomuuden periytymiseen liittyviksi tekijöiksi nostettiin alkoholinkäyttö, normaalin arkielämärytmin puuttuminen, lasten huostaanotot, turvattomuuden tunne, työttömyys ja varhainen syrjäytyminen yhteiskunnan normaalitoiminnoista (Koski 2013).

2.3 Syrjäytyminen

Syrjäytyminen ja köyhyys aiheuttavat inhimillistä kärsimystä, terveyseroja ja eriarvoisuutta. (Sosiaali- ja terveysministeriön [www-sivut](#), 2017). Ihminen altistuu syrjäytymiselle erityisesti silloin, kun hän kohtaa elämässään isomman muutoksen. Muutos voi liittyä jonkin asian päättymiseen, kuten opiskelu, työ tai parisuhde. Suuri muutos saattaa altistaa alkoholisoitumiseen, mielenterveydellisiin ongelmiin, työttömyyteen, köyhyyteen ja mahdollisesti eristäytymään yhteiskunnallisten toimintojen ulkopuolelle (STM [www- sivut](#), 2017). Voisi ajatella, että syrjäytyminen vastaa samaa, kun

ihminen sairastuu mieleltään. Kukaan ei tiedä mikä on se viimeinen tekijä joka ylittää sietotason ja solmu on syntynyt.

Tukiverkoston puuttuminen on jo itsessään riskitekijä syrjäytymiseen. Erilaisia palveluita on kuitenkin saatavilla kunnasta riippuen, mutta ongelmaksi voi nousta se, ettei niitä löydy. Palvelujärjestelmäämme katsotaan rajoittavan niin sanottu sektorijako ja se että eri viranomaisten välinen yhteistyö ei ole riittävän sujuvaa. (Perälä, Marja-Leena ym. THL-raportti 2012).

Syrjäytymistä tulee ehkäistä vahvistamalla ihmisen osallisuutta sekä työkykyä. Tämä tulisi onnistua vähentämällä työttömyyttä ja köyhyyttä. Huolehtimalla sosiaaliturvasta ja peruspalveluiden toteutumisesta, kyetään puuttumaan ihmisten näköalattomuuteen ja osattomuuteen (STM www-sivut).

Syrjäytymisen korjaavissa toimenpiteissä keskeisiksi tekijöiksi nousee perheen ja lähiyhteisön tuki ja turva. Näiden lisäksi julkisten palveluiden tarjoamat yksilölliset, henkilökohtaisesti laadittavat toimintasuunnitelmat. (Perälä ym. 2012). Tarjottavien palveluiden vaikuttavuuden ja toimintasuunnitelman toteutumisen onnistumiseksi tulee työntekijän ja asiakkaan välille syntyä luottamus. Tämä tarkoittaa sitä, että olisi ehdottoman tärkeää sama henkilö vastaisi asiakkaan palvelukokonaisuudesta, erityisesti kun on kyseessä nuori, jolla on moninainen tuen tarve. (Aaltonen ym. 2015).

2.4 Mielenterveys- ja päihdeongelmat

Alkoholi ongelmat ovat yleisiä ja erityisesti humalan hakuinen juominen. (Käypähoitosuosituksat www-sivut, alkoholiongelmaisen hoito.) Tästä syystä se on yksi suurimmista terveysuhista. (Aalto. M, THL- opas 2009- Mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen, 11.) Suomessa kulutetaan alkoholia eurooppalaisen keskitason verran, kuitenkin kertakulutus on erittäin runsasta.

Terveysriskin raja-arvona pidetään Suomessa naisilla 12-15 ja miehillä 23-24 alkoholiannosta viikossa. Mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat yhtä vakavina pidettyjä, kuin muut terveysongelmat. Käypähoitosuosituksien avulla pyritään parantamaan alkoholiongelman hoitoa sekä sen ehkäisyn ja tunnistamisen tehostamista. Tavoitteena on

myös alkoholiongelmaan liittyvän tiedon lisääminen sekä asenteisiin vaikuttaminen. Alkoholiongelmaasta kärsivä henkilö on oikeutettu Kela:n kuntoutukseen. Käypähoitosuositukset soveltuvat myös päihdehuollon erityispalveluiden ja sosiaalihuollon käyttöön (Käypähoitosuositukset [www-sivut](#), alkoholiongelmaisen hoito).

Työikäisten keskuudessa alkoholi on yksi merkittävimmistä kuolemien aiheuttajista. Alkoholiriippuvaisista ihmisistä suurin osa, eli 60-70% on työtä tekeviä. Henkilöitä jotka ovat alkoholin riski käyttäjiä on arviolta 500 000 ja alkoholin käytön taso on ylittänyt heidän kohdallaan terveysriskin rajan (Käypähoitosuositukset, alkoholiongelmaisen hoito).

Alkoholia liikaa käyttävän henkilön juomistottumuksiin liittyy jokin haitta tai huomattavaksi luokiteltu riski mahdollisesta haitasta. Henkilön alkoholin liikakäyttö määritellään ja se luokitellaan kuuluvaksi johonkin seuraavista luokista; riskikäyttö, haitallinen käyttö tai alkoholiriippuvuus. (THL- opas 2009- Mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen, 11-12).

Riskikäytössä alkoholin määrä ylittää suurkulutuksen rajat eli riski mahdollisesta haitasta on olemassa, vaikka varsinaista riippuvuutta ei ole vielä muodostunut. Haitallisessa käytössä ilmenee jo selkeästi tunnistettavia fyysisiä ja psyykkisiä haittavaikutuksia, jotka ovat myös määriteltävissä. Kuitenkaan, haitallinen käyttö ei tarkoita alkoholiriippuvuutta. Kolmas luokitus eli alkoholiriippuvuus on oireyhtymä. Tähän liikakäytön luokkaan kuuluvalla henkilöllä on selkä pakonomainen tarve käyttää alkoholia ja hän ei kykene enää hallitsemaan käytön määrää. Toleranssi eli sietokyky kasvaa, kuten myös vieroitusoireet alkoholin käytön tauotessa. Alkoholin käyttö on jatkuvaa sen haitoista huolimatta (THL- opas 2009- Mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen, 11-12).

Osa alkoholiriippuvaisista on myös sekakäyttäjiä. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö käyttää yhtäaikaaisesti alkoholin kanssa psykoaktiivisia aineita kuten rauhoittavia ja/tai unilääkkeitä. Tästä syystä tulee välttää riippuvuutta aiheuttavien lääkkeiden määräämistä alkoholiongelmaasta kärsivälle henkilölle (Käypähoitosuositukset, alkoholiongelmaisen hoito).

Henkilö joka käyttää huumeita kärsii monesti myös jostain mielenterveysongelmasta. Huumeiden käyttöön liittyy muitakin terveysuhkia sekä ongelmia, kuten sosiaaliset vaikeudet. Huumeongelman mielenterveyshäiriöistä kärsivä henkilö tarvitsee hoitonsa etenemisen tueksi psykiatrasta tai päihdepsykiatrasta apua sekä muita yhteistyötahoja (Käypähoitosuositukset, huumeongelman hoito). Päihdeongelman hoitosuhteessa tulee huomioida aina tämän lähiympäristö, perhe ja lasten hyvinvointi sillä päihteidenkäyttäjän päihteidenkäytön tuomat haittavaikutukset ovat myös osa heidän elämäänsä. (Hakkarainen. P & Jääskeläinen. M. 2013 Alkoholi ja päihdehaitat läheisille, muille ihmisille ja yhteiskunnalle, 100.)

Depressio on yksi yleisimmistä hoitoon hakeutumiseen liittyvistä mielen sairauksista. Monesti siihen liittyy myös jokin muu psyykkinen oireyhtymä, kuten ahdistuneisuus- tai persoonallisuushäiriö sekä mahdollisesti päihdehäiriö. Paniikki- ja ahdistuneisuushäiriöt, jotka ilmenevät samanaikaisesti depressiosta kärsivällä aiheuttavat psykososiaalista toimintakyvyn ja elämänlaadun heikentymistä. Tällöin sosiaalisten toimintojen tai asioiden hoitamisessa ilmenee ongelmia (Käypähoitosuositukset, depressio).

Epävakaa persoonallisuushäiriö aiheuttaa mielialan epävakautta, kuten myös oman identiteetin häilyvyyttä. Ihmissuhteet saattavat olla myrskyisiä ja käytös muuttuu hyvinkin impulsiiviseksi. Henkilö ei kykene välttämättä enää hallitsemaan negatiivista tunneilmaisuaan. Päihteiden käyttö lisääntyy ja taipumus itsetuhoisuuteen kasvaa (Käypähoitosuositukset, depressio).

Mielenterveys- ja päihdepalveluihin tulee päästä sosiaali- ja terveyskeskusten kautta niin kutsutulla yhden oven periaatteella. Kaikki palvelumuodot löytyvät saman katon alta. Mielenterveys- ja päihdepalvelut käyttävät monesti kokemusasiantuntijoita sekä vertaistoimijoita tehtävän työn suunnitteluun sekä sen toteuttamiseen ja arviointiin. Terveystenhuolto, päihdehuollon erityispalveluyksiköt ja sosiaalitoimi hoitavat päihdeongelmasta eli alkoholi- ja huumeongelmista kärsiviä henkilöitä.

A-klinikat, terveyskeskukset ja sosiaalitoimistot ovat väylä laitoshoidon hakeutumiselle. Mielenterveys- ja päihdeongelman henkilön on mahdollisuus saada sosiaalitoimiston kautta asumiseen ja toimeentuloon liittyvää tukea sekä tarvittaessa maksusitoumuksen ja lastensuojeluasioiden hoitaminen. Myös sairausvakuutus-, eläke ja kuntoutusedut ovat hyödynnettävissä, mikäli päihdesairauksien aiheuttama haitta vastaa samaa kuin olisi jokin muu krooninen sairaus (Käypähoitosuositukset, depressio).

3 ASUNNOTTOMUUDEN JA SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY AIKUISSOSIAALITYÖSSÄ

Jotta asunnottomuutta kyetään ennaltaehkäisemään ja vähentämään vaatii se erityisiä toimenpiteitä, varsinkin silloin kun taloudellinen tilanne on erityisen haasteellinen. Asunnottomuuteen johtavia ongelmia tulisi kyetä tunnistamaan riittävän ajoissa ja kunnalla tai kaupungilla tulisi olla riittäviä palveluverkostoja asunnottomuuteen liittyvien ongelmien ratkomiseen. Myös asuntojen hintataso tulisi olla riittävän kohtuullinen, jotta se ei nousisi esteeksi asunnon hankinnalle ja taas asunnottomuus ainoaksi vaihtoehdoksi, hintatason ollessa liian korkea (Ympäristöministeriön [www-sivut](#)).

3.1 Paavo- projekti

PAAVO I (2008-2011) ja PAAVO II 2012-2015) – projektit olivat osa hallituksen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman kehittämistyötä. Y- säätiön toteuttamassa hakkeessa oli mukana Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Sininauhasäätiö, Vailla vakinaista asuntoa ry sekä Rauman Seudun Katu-lähetys (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Hankkeella haluttiin vahvistaa eri järjestöjen roolia asunnottomien palvelujen kehittämisessä, kuten myös verkostomaista yhteistyörakennetta. PAAVO- hankkeella oli tavoitteena poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2015 mennessä. Hanke järjesti muun muassa koulutustapahtumia, seminaareja sekä opintokäyntejä. Nämä osoittautuivat erittäin tärkeiksi osallistujien keskuudessa. Erityisesti erityisryhmien asumiseen sekä elämäntilanteisiin liittyvät asiat koettiin vertaisoppimisen muodossa hyödyllisiksi (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Hankkeessa kehiteltiin pilotti- mallia, josta mahdollisesti muodostuisi työväline sekä tukirakenne hajautetun asumisen ja liikkuvan tuen mallien paikallisen kehittämistyön tueksi. Tarkoitus oli tuottaa liikkuvaa monialaisia tukimalleja asiakkaan kotiin, jolloin mahdollistettaisiin hänen tarpeiden mukainen tuen saanti asumisen onnistumiseksi. Tukimuoto koettiin tarpeelliseksi, mutta sen kehitys katsottiin jäävän vielä osittain vajaksi (Asuntoensin [www-sivut](#)). Asiakkaan arki näkyy sosiaalialan ammattilaiselle realistisemmin, jos hänet kohtaa omassa ympäristössä toimistotilan sijaan. Tällöin

myös asiakkaan näkemysten ja kokemusten ymmärtäminen mahdollisesti helpottuisi (Männistö, P. 2012. Sosiaalityön haasteet, 126).

PAAVO-projektissa nousi esiin verkostotoiminnan tärkeys ja sen toiminnan vakinaistaminen käytäntöön, kuten myös kokemusasiantuntijoiden näkemysten yhdenvertainen huomiointi asunnottomien palveluiden kehittämistyössä. (Asuntoensin [www-sivut](#).)

3.2 Aune- projekti

AUNE- projekti on PAAVO I ja II- projektien kehittämistyön jatkoa. Porin kaupunki ja Suomen valtio ovat muodostaneet sopimuksen asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelman toteutuksesta 2016-2019. Tämä on niin sanottu AUNE- sopimus. Sopimuksen tarkoituksena on vähentää asunnottomuutta yhteisin toimenpitein valtion, kuntien, järjestöjen, kirkon sekä yritysten kanssa (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Ennaltaehkäisevinä toimina on tunnistaa varhaisessa vaiheessa ne riskit, jotka saattavat johtaa asunnottomuuteen sekä tarjota riittävää tukea asumisen turvaan. Riskit muodostuvat häättöuhista, vuokratäristä, taloudenhallinnan vaikeuksista sekä tukea asumisessa tarvitsevista henkilöistä (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Ennaltaehkäisevänä toimena on tiedostaa koko asuinympäristön moniongelmaisuus mikä on suuri riskitekijä. Ongelmat lisääntyvät, mikäli niitä on jatkuvasti tarjolla (Lappalainen-Lehto, R. ym. 2007. Haasteena päihde- ammatillisen päihdetyön perusteita, 42).

Porin kaupungissa toteutetaan tuettua vuokra-asumista. Erityisryhmien kohdalla, joihin katsotaan kuuluviksi mielenterveys- ja päihdekuntoutujat, kehitysvammaiset, vammaiset, pakolaistaustaiset maahanmuuttajat, lastensuojelun jälkihuollossa olevat nuoret, vankilasta vapautuneet sekä talousvaikeuksien vuoksi asuntonsa menettäneet henkilöt. Heidän kohdallaan tuettua vuokra-asumista toteutetaan tarveperusteisesti normaaliuden periaatteella (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Vuosittainen asuntojen tarve erityisryhmille on noin 100. Porissa kaupungin vuokra-asuntoja katsotaan olevan tarjolla riittävästi ja niiden vuokrat ovat kohtuulliset. Erityisryhmien asuntojen tarpeesta kaupunki pyrkii huolehtimaan tekemällä yhteistyötä rakennuttajien kanssa. Vuokra-asuntoja ei varata erikseen asunnottomille, rikosseuraamusasiakkaille tai muille erityisryhmään kuuluville. Uusia vuokra-asuntoja rakennettaessa huomioidaan se, että tehdään riittävästi myös pienempiä asuntoja (Asuntoensin www-sivut).

Porin kaupunki toteutti asumisneuvontahanketta vuoden 2017 loppuun asti. Hankeen tavoitteena oli saada Poriin toimintamalli, jonka avulla kyetään ennaltaehkäisemään sekä vähentämään häättöjä. Tavoitteena oli myös se, että asiakkaille asumiseen sekä elämänhallintaan tarjottava tuki olisi tarkoituksenmukaista. Koulupudokkuus oli asia, jota myöskin haluttiin hankkeen avulla ennaltaehkäistä, joten siksi yhtenä pääkohde-ryhmänä oli nuoret (Asuntoensin www-sivut).

Porin kaupunki pyrkii kehittämään yhteistyötä ja toimintamalleja eri toimijoiden kanssa, jotta pystytään välttämään ihmisen päätymistä kokonaan asunnottomaksi. Esimerkiksi ulosottoviraston kanssa on kehitteillä häättöjen hallittu toteuttaminen sekä miten luottotiedoton henkilö voisi saada helpommin asunnon (asuntoensin www-sivut). Tavoitteissan kaupunki haluaa hyödyntää myöskin kokemusasiantuntijuutta asunnottomien palvelujen kehittämisessä yhdessä eri järjestöjen kanssa. (asuntoensin www-sivut.) Kokemusasiantuntijan kautta on mahdollista selvittää asiakkaan kokemusmaailmaa vertaisuuden kautta. Pääasiassa yhteneväisyys löytyy asunnottomuudesta sekä päihdeongelmasta. Suurin haaste on löytää ratkaisu asunnottomien eritasoisiin elämänhallinnan ongelmiin heidän taustat huomioiden (Forsman, S. 2007. Asunnottomuus-kirja- Vertaistuki, yhteisöllisyys ja asukas vastuullisuus asukkaiden tulkitsemana, 68-69).

3.3 Y-säätiö

Y-säätiön perustaja kaupunkia ovat Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere, sekä organisaatioista nykyinen Kuntaliitto (ent. Suomen Kaupunkiliitto), kirkkohallitus,

Suomen Punainen Risti, Rakennusteollisuus RT, Rakennusliitto, Alko sekä Suomen Mielenterveysseura. (Y- säätiö www-sivut.)

Y-säätiö vuokraa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja suurimmaksi osaksi erityisryhmiin kuuluville. Y- säätiö konsernin toiminta kattaa yli 50 kuntaa tai kaupunkia, mukaan luettuna myös Pori. Sininauhasäätiö on yksi Y-säätiön yhteistyökumppaneista, jolloin se toimii myös suoravuokraajana asiakkailleen, eli asukasvalinta tehdään heidän välisellä yhteistyöllä (Y- säätiö www-sivut).

Y-säätiön tuo esiin asunnottomuutta yhteiskunnallisissa keskusteluissa, tavoitteenaan asunnottomuuden vähentämisen mahdollisuudet ja sen tärkeys. (Y- säätiö www-sivut.)

3.4 Rauman Seudun Katulähetys

Rauman Seudun Katulähetys on 1985 perustettu kansalaisjärjestö. Se tuottaa erilaisia palveluita, kuten harrastusryhmiä, nuorten tukemista, yksilöllistä palveluohjausta, ikäihmisten vertaistukiryhmiä, tukiasumista, harrastustoimintaa jalkapallo ja sählyryhmien muodossa., terveysneuvontapiste palveluita, työhönvalmennusta sekä kuntouttavaa työtoimintaa.

Unelmista Totta- projektin kautta järjestetään lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevää liikunnallista toimintaa, joka avulla tarjotaan mahdollisuutta kaikille lapsille harrastaa liikuntaa. Nuorisotakuutalo toiminta tarjoaa VALO-valmennuksen kautta työtömälle työnhakijalle keinoja parantaa valmiuksiaan työelämään siirtymiseksi tai jatko-opintojen mahdollistamiseksi. Valo-valmennuksessa voi myös kokeilla ammatin sopivuutta. Meijeri järjestää ryhmätoimintaa tai mahdollisuutta työskennellä myöskin VALO- pajatoimintojen tarjoamissa erilaisissa työtehtävissä. Toivonpiha tarjoaa päivätoimintaa sekä tukiasumista, yhdistyksellä on asuntoja eri puolilla Rauman kaupunkia. Itse Toivontalo on matalankynnyksen kohtaamispaikka, jonne voi soittaa tai mennä käymään. Toivontalossa on tarjolla keskusteluapua sekä päivittäin lämmintä ruokaa sekä ryhmätoimintaa, myös hartaushetkiä järjestetään eri seurakuntien edustajien toimesta. Fölrakka ® jakaa kauppojen ja yritysten lahjoittamaa ruoka-apua Raumalla kolmena päivänä viikossa sekä Eurajoella ja Luvialla kerran viikossa.

Järjestö toimii työntekijöiden sekä vapaaehtoistyöntekijöiden voimin. Rauman Seudun Katulähetys tekee useiden eri tahojen kanssa yhteistyötä, kuten Sininauhasäätiön, Porin kaupungin sekä Y-säätiön kanssa (Rauman Seudun Katulähetys www-sivut).

3.5 Flyerit

Opinnäytetyöntekijä työskenteli kevään ja kesän ajan 2017 Porin Sininauha Ry:n Ensisuojassa. Tuona aikana opinnäytetyöntekijä ja Sininauha ry: n toinen työntekijä laativat yhdessä Ensisuojasta kertovia informatiivisia flyereita eli lentolehtisiä jaettavaksi ihmisille, jotka tuntevat jonkun asunnottoman henkilön tai ovat sitä itse. Flyeriin saatiin helposti koottua asiakkaalle tarvittava tieto Ensisuojan palveluista ja sijainnista (Painotalon www-sivut, flyerit). Flyereiden tarkoituksena oli tavoittaa asunnoton ja saada hänet tietoiseksi Ensisuojasta ja tietenkin tulemaan Ensisuojan asiakkaaksi. Flyereita jaettiin Porin keskustan alueella sekä Elämän leivän tilaisuudessa jonne menemisestä sovittiin erikseen.

Flyeri laadittiin käyntikortin kokoon, jotta sitä olisi mahdollisimman helppo säilyttää ja kantaa mukana. Flyeriin laadittiin kuvakkeet suihkusta, sängystä ja kahvista sekä siinä ilmoitettiin Ensisuojan osoite ja aukioloajat. Kuvakkeiden tarkoituksena oli imaista niitä asioita, joita Ensisuoja asiakkailleen tarjoaa. Flyeriin laadittiin myös kartta kaduista, joiden avulla olisi helpompi paikantaa Ensisuojan sijainti.

Flyereiden jako onnistui hyvin ja ihmiset ottivat ne hyvin vastaan. Tavoitteena oli myös herätellä ihmisiä pohtimaan asunnottomuutta. (Liite 2)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia asunnottomuuden ilmenemistä Sininauha ry:n tarjoaman Ensisuoja toiminnan asiakkaiden keskuudessa, mistä syystä ihminen on päätenyt asunnottomaksi ja miten hän on tullut Sininauhan tarjoaman Ensisuoja toiminnan asiakkaaksi. Tarkoituksena oli myös selvittää mitkä ovat Ensisuojan asiakkaan tulevaisuuden näkymät ja millaista tukea hän kokee eniten tarvitsevana, jotta asunnottomuuden ja syrjäytymisen kierre saataisiin katkaistua.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Ensisuojan toiminnan kehittämiseksi sekä saada tietoa ennaltaehkäisevään aikuissosiaalityöhön asunnottomuuteen liittyen.

4.1 Tutkimusongelmat, tutkimusmenetelmä ja kysymysten laadinta

1. Mitkä syyt ovat johtaneet ensisuojan asiakkaan asunnottomaksi?
2. Mitkä ovat ensisuojaassa käyvän asunnottoman asiakkaan tulevaisuusnäkymät?
3. Millaista tukea asiakas tarvitsee (ja keneltä) asunnottomuuden ja syrjäytymisen katkaisuun?

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimusmenetelmän avulla oli tarkoitus saada kerättyä kohderyhmältä erilaisia merkityskokonaisuuksia, jotka haastattelun muodossa tulivat esiin. Tavoitteena oli saada viideltä (N=5) Ensisuojan asiakkaalta kuvaus omasta koetusta todellisuudesta liittyen heidän omakohtaisiin kokemuksiin asunnottomuudesta. (Vilkka, H. 2005, 97).

Tutkimuksessa oli tavoitteena saada Ensisuojan asiakkaiden kokemuksiin pohjautuvaa tietoa. Asiakkaiden kokemukset ovat aina henkilökohtaisia, ja juuri siksi tässä tutkimuksessa voidaan asiakkaiden kokemuksiin liittyvien tutkimustulosten antavan paremman käsityksen siitä, mitä kehitettävää jatkossa asunnottomuuteen ja sen ennaltaehkäisyyn on.

Tutkimusongelmien selvittämiseksi laadittiin kysymyksiä, joiden perusteella kyetään selvittämään niiden sisältämät merkitykset (Vilkka. 2005, 97). (Liite 3)

Tutkimuskysymyksiä laadittiin kolmen eri tutkimusongelman ratkaisemiseksi viisi aina yhtä tutkimusongelmaa kohden. Kysely toteutettiin puolistrukturoidulla haastattelulla Porin Sininauha ry:n tiloissa. Haastattelun alussa esitettiin kaikille kyselyyn osallistuneille (n=5) viisi taustatietokysymystä. Tämän lisäksi kaikille esitettiin samat, valmiiksi laaditut kysymykset samassa järjestyksessä (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47). Haastattelu haluttiin toteuttaa siten, että haastatelluilta saatiin heidän henkilökohtainen kokemus tietonsa juuri tietyistä asioista. Tässä päätöksessä otettiin huomioon haastattelijan asiakkaiden mahdolliset päihde- ja mielenterveys ongelmat, mistä syystä ei koettu tarpeelliseksi antaa haastateltaville liiallista vapautta itse haastattelutilanteessa (KvantimoTV-www sivut 2017).

Opinnäytetyöntekijä perehtyi tutkittavaan ilmiöön sekä tutkimuskohteeseen oman työkokemuksensa perustella Porin Sininauha ry:n Ensisuojassa sekä opintoihin liittyneen kattavan johtamisen työharjoittelun jaksolla Porin aikuissosiaalityön toimistossa (Kananen 2015, 132).

4.2 Tutkimusaineiston kerääminen

Tutkimusaineisto kerättiin kolmena eri iltana Porin Sininauha ry:n tiloissa. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat halukkaita haastatteluun. Aineiston keruuseen meni aikaa noin kahdeksan tuntia, mutta itse haastatteluihin yhteensä noin tunti. Pitkään aineistokeruu aikaan vaikutti se, että haastateltavia piti odottaa saapuviksi paikalle. Haastatteluista sekä haastateltavista henkilöistä ei oltu sovittu etukäteen, vaan tämä tapahtui asiakkaan saavuttua Porin Sininauha ry:n Ensisuojaan.

Ensisuojan asiakkaita valikoitui haastateltavaksi neljä ja yksi haastatteluista henkilöistä on Sininauhan asuntolan asukas, mutta entinen Ensisuojan asiakas. Asukkaan mukaan ottamiseen haastatteluun päädyttiin aikataulullisista syistä sekä siitä syystä, että Ensisuojan asiakas ei ollut halukas osallistumaan haastatteluun tai oli siihen liian päihtyneessä tilassa. Toisaalta entisen Ensisuojan asunnottoman asiakkaan ja nykyään Sininauhan asukkaan näkemykset voidaan katsoa hyväksi vertailukohteeksi tällä hetkellä asunnottomana olevien kokemuksiin.

Haastattelut saatiin tehtyä rauhallisissa olosuhteissa. Tämä oli erityisen tärkeää, sillä käsiteltävän aihealueen voitiin kuitenkin katsoa olevan tunteita herättävä. Haastattelu-tilanteet muodostuivatkin tunnetasoltaan intiimeiksi ja osa haastatelluista henkilöistä herkistyivät itkemään samalla kun syventyivät pohtimaan omaa elämäntilannettaan. Opinnäytetyöntekijän rooli entuudestaan tuttua Ensisuojan työntekijänä korostui, sillä haastateltavat kokivat saavansa ymmärrystä ja luottamusta kertoessaan kokemuksistaan vastauksissaan.

Haastattelujen kesto vaihteli kahdeksan ja 15 minuutin välillä. Haastattelun runkona toimi valmiiksi laaditut kysymykset, jotta tutkimustavoitteet saavutettaisiin eikä haastattelu lähtisi etenemään väärään suuntaan. (Liite 3) Haastattelut etenivät luonnollisesti valmiin rungon pohjalta, eikä tarvetta joustavuuteen tai lisäkysymyksien muodostamiseen ilmennyt. (Kananen 2015, 143).

Haastattelut tallennettiin Olympus VN-7800PC digitaalisella ääninauhurilla sekä varmistavana tallennuslaitteena käytettiin I Phone 8 plus sanelin toimintoa.

Tallentamalla haastattelut digitaalisesti voidaan sen katsovan tuovan analysointiin lisäluotettavuutta tarkistettavuuden vuoksi. Tällä tavoin analysointi on myös mahdollista toteuttaa syvällisemmin (Kananen 2015, 156). Haastattelun alussa kysyttiin jokaiselta siihen osallistuneelta taustatietokysymykset, joiden avulla haluttiin kartoittaa perustietoja asunnottomuuden kestosta, Ensisuojan löytämisestä sekä miten pitkään Ensisuojan asiakkuus on kestänyt ja asiakkaan ikä sekä sukupuoli.

4.3 Resurssit ja riskit

Riskinä voidaan pitää sitä, ettei opinnäytetyöntekijä varsinaisesti tunne riittävästi tutkimusaiheen ilmiötä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Valmiiksi laaditut kysymykset haastatteluja varten eivät välttämättä tuo ratkaisua tutkimusongelmiin niiden puuteellisen täsmällisyyden vuoksi (Kananen 2015, 128). Kerätyn aineiston runsautta sekä moninaisuutta voidaan pitää myös riskinä ja ongelmana. Tässä opinnäytetyössä rajattiin haastateltavien määrä viiteen, jonka voidaan katsoa vähentävän liian runsaan aineiston muodostumista ja siltä osin helpottavan aineiston purkua sekä analysointia (Kananen 2015, 129).

4.4 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi

Tätä opinnäytetyötä varten kerätty laadullisen tutkimuksen aineiston sisällönanalysointi toteutettiin litteroimalla haastattelu nauhoitteet teksti muotoon Microsoft Word-ohjelmalla. Tämän jälkeen sitä analysoitiin lukemalla (Kananen 2015, 83). Kerätyn aineiston lukeminen antoi kattavan kokonaiskäsityksen tutkimustuloksista. Aineistomäärän ollessa suhteellisen pieni ja suhteellisen helposti hahmotettavissa, ei sitä olisi tällöin tarpeellista tiivistää tai jaotella pienempiin osiin, jolloin voidaan aineiston lukemisen katsoa olevan riittävä keino löytää ratkaisu tutkimusongelmiin (Kananen 2015, 129).

Kuitenkin haastatteluista kerätty aineisto oli tekstin sekä sanojen määrältään melko runsas, joten katsottiin järkeväksi tiivistää, jotta asiasisältö nousisi paremmin esiin tekstistä. Nämä kerättiin yksittäisiksi sanoiksi tai termeiksi, jolloin saatiin muodostettua asian sisältö pienempään, helpommin tulkittavaan muotoon (Kananen 2015, 163). Haastatellut henkilöt vastasivat heille esitettyihin kysymyksiin omin sanoin. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen laatijan tuli tulkita samaa tarkoittavien ilmaisu samaksi asiaksi eli samaa tarkoittavaksi käsitteeksi (Kananen 2015, 130).

5 TUTKIMUSTULOKSET

Kaikki haastatteluun osallistuneet Ensisuojan nykyiset asiakkaat sekä yksi entinen asiakas olivat miehiä. Haastattelusta saatujen taustatietojen mukaan heidän keski-ikänsä oli 49,4 vuotta. Nuorin haastatelluista oli 40 ja vanhin 55 vuotias. Kolme viidestä kertoi kuulleensa Ensisuojasta kaverilta tai tutulta ja yksi kuuli paikasta selviytymisasemalta eli SELMA:sta. Ensisuojan asiakuuden keston keskiarvo oli 7,2 kuukautta, josta lyhin aika oli 1kk ja pisimillään asiakkuus on kestänyt jo 2 vuotta.

Haastatteluista kerättyjen tutkimustulosten mukaan asunnottoman elämä ennen asunnottomuutta on ollut hyvää ja tasapainoista. Miltei kaikki (n=4) olivat olleet avioliitossa ja heillä oli työpaikat sekä omat asunnot. Sitten elämässä on tapahtunut jokin muutos, joka toi alkoholin käytön lisääntyvissä määrin mukaan elämäntapoihin. Alkoholin lisääntynyt käyttö johtui suurimmalla osalla työhön tai parisuhteeseen liittyvistä ongelmista tai läheisen kuolemasta. Tuli avioero ja työpaikalla ongelmat lisääntyivät ja lopulta alkoholi alkoi ottamaan niin suuren vallan elämänhallinnasta, ettei työnteko enää onnistunut.

Alkoholisoituminen, epäonnistumiset ja pettymykset johtivat tutkimustulosten mukaan elämänhallinnan suistumisen alamäkeen ja sitä kautta asunnottomuuteen. Näiden lisäksi haastatteluista ilmeni, että itsesääli, välinpitämättömyys, negatiivisten asioiden kerrostuminen, vankilatuomio, häätö, asunnon pidon kyvyttömyys ovat olleet suurimpia vaikuttavia tekijöitä jotka ovat ajaneet Ensisuojan asiakkaat asunnottomiksi.

Oman asunnon pitämisen vaikeuksista tutkimuksessa kävi ilmi, että muutama haastatteluun osallistunut oli onnistunut suoriutumaan vuokran maksuista päihdeongelmasta huolimatta. Kuitenkin neljä totesi, että päihdeongelman kasvaessa alkoi ilmetä asunnon laiminlyömistä, muutamalta jäi maksut maksamatta ja kiinnostus omaa asuntoa kohti vain lopahti. Myös naapureiden kanssa ilmeni erimielisyyksiä häiriökäyttäytymisen suhteen. Yksi haastatelluista kertoi, ettei koe asunnon pitämistä ongelmalliseksi.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää mitä asunnottomuus on tuonut haastateltujen henkilöiden elämään. Asunnottomuus on tuonut elämään loputonta kävelyä, puutetta lämpimästä suojasta sekä ruoasta, hyvien aikojen muistelua ja niiden arvostamista. Näiden lisäksi asunnottomuus on tuonut erilaisia vastoinikäymisiä, tyhjyyttä, kuoleman toivoa, rikkinäisiä ihmissuhteita, seurassa juomista eli entistä lisääntyneempää alkoholin käyttöä.

Haastatteluun osallistuneilta Ensisuojan asiakkailta kysyttiin ovatko he tottuneet, hyväksyneet tai tyytyneet siihen, että ovat asunnottomia. Kolme vastaajista kertoi, etteivät ole tottuneet asunnottomuuteen millään tavoin. He kokivat myös ulkopuolisuuden ja maailmaan kuulumattomuuden tunnetta sekä ihmisten arvostelun ja väheksynnän kohteeksi joutumista. Myös muistot oman kodin omistamisesta on vahvasti mielessä sekä parisuhteen kaipuu. Asunnottomana on ainainen huoli mistä saa yösijan. Yksi kertoi jo tottuneensa asunnottomuuteen ja sen johdosta on jäljellä enää kuoleman toivominen, että pääsisi pois. Yksi vastasi, että kokee pääsevänsä asunnottomuudesta eroon helposti, jos vain niin haluaa.

Tutkimuksessa selvitettiin mitä haastatteluun osallistuneet asunnottomat henkilöt kokivat suurimmiksi uhikseen. Kolme kertoi alkoholin käytön olevan suurin uhka, sillä tavoitteena on vain päihtyä ja tästä syystä he toivoivat pääsevänsä katkaisuhoitoon. Kykenemättömyys hoitaa asioita oli yksi uhista ja se, että joutuu jatkuvasti etsimään lämmintä paikkaa jossa viettää aikaa. Myös jatkuva valvominen koettiin uhkaavaksi tekijäksi kuten myös huoli tulevaisuudesta. Yksi haastatelluista koki suurimmaksi uhakseen pelon hylätyksi tulemisesta, yksi ei kokenut elämässään olevan lainkaan uhkia ja vain yksi koki uhkaa tappamisen ja pahoinpitelyn uhriksi joutumisesta.

Tutkimustulosten mukaan asiat joihin haastatteluun osallistuneet olivat tyytyväisiä tämän hetkisessä elämässään, olivat vähäisiä. Neljä (n=4) viidestä haastatteluun osallistuneista kokivat, ettei heidän elämässään ole pääasiassa mitään hyvää. Ainoat positiivisiksi asioiksi nousivat elossa oleminen, ystävät, ruoan ja suojapaikan saanti sekä tyytyväisyys pieniin asioihin. Tämän kysymyksen kohdalla vastauksissa tuli esiin tyytymättömyyttä aiheuttavat asiat elämässä. Yksi vastanneista, jo asunnon saanut henkilö koki eniten tyytyväisyyttä tämän hetkisessä elämäntilanteessa. Tyytyväisyyttä toi asunto, raitis asuinympäristö sekä oma raittius. Negatiivisia asioita ei nousut esiin tässä vastauksessa.

Tutkimuksessa selvitettiin millaisia ajatuksia Ensisuojan entisellä ja nykyisillä asiakkailla on itsestään asunnottomana henkilönä. Kolme ei joko osannut vastata kysymykseen tai ei kokenut omaavansa minkäänlaista ajatusta omasta itsestään. Kaksi vastanneista kertoivat tuntevansa itsensä mitättömäksi sekä arvottomaksi. Itsetuhoitset ajatukset, toivottomuus, alemmuuden tunne sekä muiden arvostelun kohteena oleminen nousivat heidän vastauksissa pohtiessaan tuntemuksiaan omaa itseään kohtaan. Entisen asiakkaan vastauksesta nousi ajatus omasta itsestään nyky hetkessä, joka oli tuntemus asioiden suunnasta parempaan päin.

Tutkimuksessa selvitettiin tulevaisuuden näkymää Ensisuojan asiakkailta. Heiltä kysyttiin miltä tuntuisi ja millaisia ajatuksia herättäisi tieto siitä, että saisi oman asunnon. Kolmen vastauksista nousi esiin hyvin positiivinen reaktio ja he kuvailivat tiedon saantia asunnosta taivaalliseksi tuntemukseksi, vertaukseksi lotto voittoon sekä hyväksi ja iloiseksi asiaksi. Elämän aloittaminen uudelleen koettiin mahdolliseksi oman asunnon saannin kautta, jolloin mieluisten asioiden tekeminen olisi myös mahdollista.

Kaksi vastanneista ottaisivat tiedon omasta asunnosta vastaan maltillisemmin. He kokivat, että oma asunto vaatisi myös tottumista uuteen elämäntapaan, ettei enää tarvitsisi elää kodittomana. He kokivat, ettei kaikki olisi niin yksinkertaista ja tuen tarve olisi ehdotonta, sillä he tiedostivat oman kyvyttömyytensä hoitaa omia asioitaan. Myös jo asunnon omaava entinen Ensisuojan asiakas korosti vastauksessaan, miten oman asunnon saannissa piilee monia vaaratekijöitä alku innokkuuden ja alun sujuvuuden alla. Muutto omilleen saattaa tapahtua liian nopeasti, jolloin repsahtaminen päihteiden käyttöön on iso riski.

Ensisuojan asiakkailta selvitettiin tulevaisuutta ajatellen toiveita muutoksista omaan elämään. Vastauksista nousi esiin seuraavia toiveita; kaipuu entiseen elämään, valmiutta vastoinikäymisiin, vapautta, lämmintä suojapaikkaa, normaalia elämää, pysyvyyttä, raittiina oloa sekä terveyden ylläpitoa. Yksi vastanneista ei kokenut omaavansa toiveita muutoksista omaan elämäänsä.

Ensisuojan asiakkaan tuensaantiin ja sen tarpeeseen liittyen selvitettiin, onko heillä perhettä tai ketään läheistä ihmistä omassa elämässä, joihin he pitävät yhteyttä. Neljällä (n=4) viidestä haastatteluun osallistuneella oli lapsia, vanhemmat tai isovanhemmat sekä sisaruksia joihin he kertoivat olevansa yhteydessä miltei päivittäin. Heistä kaikki kokivat yhteydenpidon omaisiinsa erittäin tärkeäksi asiaksi. Myös omaisten ajatukset ja suhtautuminen vastanneiden päihteiden käyttöön ja käyttämättömyyteen nousi esiin ja sillä ilmeni olevan myös suuri positiivinen sekä kannustava merkitys heille. Yksi vastanneista kertoi, ettei hänen elämässään ole ketään läheistä tai omaista. Hän kertoi tulleensa täysin hylätyksi ja kaipaa tästä syystä muuttoa toiselle paikkakunnalle.

Tutkimukseen osallistuneilta Ensisuojan asiakkailta tiedusteltiin saavatko he tukea omaisiltaan tai läheisiltään, sekä onko heillä jokin muu paikka tai henkilö josta saavat tukea. Kaksi kertoi saavansa lapsilta tukea ja kannustusta myös asioiden hoitamisessa. Yksi kertoi saavansa rahallista tukea toimeentulotuen muodossa. Yksi kertoi, ettei saa tukea jota tarvitsisi. Hän totesi myös oman kyvyttömyytensä hakea itse tukea ja totesi pääosin odottavan, että tukea tarjotaan. Myös terapeutin palvelut ja sitä kautta saatava tuki elämän hallintaan koettiin hyväksi asiaksi. Yksi vastanneista ei vastannut kysymykseen.

Ensisuojan asiakkailta tiedusteltiin myös mistä eri paikoista he ovat hakeneet apua tilanteeseensa sekä ovatko he kokeneet saaneensa apua siitä. Paikat joissa asiakkaat ovat asioineet olivat katkaisuasema, kuntoutumisyksikkö, A-klinikka, Sininauhan asuntola, kela, työvoimatoimisto, sosiaalitoimisto, sairaalat ja lääkärit sekä sivulliselta ihmiseltä saatu apu. Kaksi vastanneista koki, etteivät yrityksestä huolimatta ole saaneet tarvitsemaansa apua ja tukea asuin kaupungiltaan. Puutteelliseksi he keroivat avun saannin jääneen asunnon hankintaan sekä perustoimeentulon saantiin. Kolme vastanneista kokivat tyytyväisyyttä saamaansa apuun ja tukeen. Tyytyväisyys ilmeni raha-asioiden hoitamiseen liittyen, jolloin on saatu hoidettua säännöllinen tulonlähde sekä terapiapalveluista ja asuntolatoiminnasta saatu tuki asioiden hoitamiseen ja niiden eteenpäin viemisessä. Positiivinen palvelukokemus korostui vastauksissa hyvänä asiana kuten myös asioiden hoitamisen onnistuminen ja avun saaminen.

Tutkimusta varten selvitettiin myös mitkä ovat ne asiat joissa Ensisuojan asiakkaat kokevat tarvitsevänsä eniten apua ja tukea. Seuraavat asiat nousivat esille; elämän

hallinta, huolenpito, virasto- ja tietotekniset asiat, alkoholin käyttö, raittiuden ylläpito, mieliala, lääkehoito, turvallisuus sekä raha-asiat. Mieleen liittyvät ongelmat nousivat avun ja tuen tarpeeksi koetuksi asiaksi kolmella (n=3) viidestä vastanneista. Ensisuojan asiakkaat kokivat ammattilaisten tarjoaman tuen sekä vertaistuen saannin pääosin tärkeäksi. Sininauha ry:n tarjoama apu ja tuki olivat kolmen vastanneen mielestä hyvää ja asiakasta ymmärtävää. Myös Katulähetykseltä saatava tuki nousi esiin positiivisena kokemuksena.

Vertaistuen saanti oli neljän vastanneen mielestä tärkeää. Kaksi vastanneista koki, ettei kaupungilta tai sosiaalitoimistosta saa riittävää tukea tai sitä ei osata tarjota perustuen heidän omiin kokemuksiinsa.

Ensisuojan asiakkailta tiedusteltiin myös halukkuutta vielä lisätä tai kertoa vapaasti jotain tutkimukseen liittyen. Kaksi vastanneista halusi kertoa, että asiat ovat menossa parempaan suuntaan ja kokevat toivoa olevan, mutta myös epäluottamusta sekä keltavuonon tunnetta omasta itsestään. Toinen vastanneista ilmaisi, että haluaa saada nyt kaiken mahdollisen avun. Loput kolme tutkimukseen osallistuneista totesivat, ettei heillä ole enää mitään lisättävää.

6 TUTKIMUSTULOSTEN TULKINTAA JA POHDINTAA

”Siinä oli yöpymispaikat sit oli justiin tuoko siin ei mennyt muuko ko viina. Se oli ei siinä ihminen muuta enään ajatellu, ja siinä vaihees vain et saa pään sekaisin, sit ko mä siel mettäs kun mul ei ollu mitään paikkaa ei yhtään mitään mä sinne mettään, Porin mettään ja sit sinne yhen kuusen alle ja siellä se oli vielä talvella ja se piti vähintään kaks kolme pulloa viinaa yöllä et sä pysyit vähä ees lämpimänä. Ja sit sä nukut sen pul tuntia enintään yhteensä vuorokaudessa. Mä kannoin pressun sinne ja mä sain laitettua oksien väliin se ja sit patjan jätesäkkiin laitettua ja et siin se oli. Ja siin oli aamulla ensimmäiseksi huoltoasema auki ni sinne et pääsi lämmittelee mut ko poliisit kävi siel ni heti ulos sieltä. Mut ihmiset näki kilometrin päähän ettei kämpää et mist on..”

6.1 Mitkä syyt ovat johtaneet Ensisuojan asiakkkaan asunnottomaksi

Tutkimustuloksista käy ilmi, että Ensisuojan asiakkailla on pääosin ollut hyvä elämä ainakin näin taaksepäin katsottuna. Kuitenkin jokaisen kohdalla on tullut elämässä jokin asia tai tilanne, joka on aiheuttanut henkisen ylikuormittumisen ja edesauttanut tai lisännyt päihteiden käyttöä.

”Se oli ihan hyvää. Kaks lasta ja kävin töissä ja aviossa oltiin ja oma talo tuli rakennettua. No siinäpä se sitten alko kääntymään ero tuli ja töissä ei mennyt hyvin olin alkoholin tautta kipee ja soitin sinne etten pysty tulee..”

”No se oli ihan sellasta tasapainosta. Että oli vähä niinko töitäki sillon tällä ja mutta vaihtelevasti. Ja juopottelua, juopottelua..”

”Se oli hyvää aikaa, mä olin naimisissa ja kaikki. Ja sit kun tuli avioero mä aloin ryyppäämään..”

”Mu isä kuoli. Mut sitä ennen oli kaikki ihan hyvin aina. Nyt mä en oo jaksanu järjestää enää mitää. Tuntuu ettei täältä pääs ny ylös enää..”

”Runsast alkoholi käyttöä ja irtosuhteita..”

Rikkinainen elämäntyö ja ihmissuhteet eivät ole auttaneet tilanteen korjaantumista. Myös niin sanotulla ystäväpiirillä on ollut tutkimukseen osallistuneiden Ensisuojan asiakkaiden kohdalla suuri merkitys ja se ei ole ollut positiivinen. Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että päihteiden liikkakäyttöön liittyvä elämän tyyli syö palaa palalta kaiken pysyvän ja positiivisen pois elämästä, jonka jälkeen syyt elämisen iloon vähenee. Vastauksista käy hyvin ilmi se, miten epäonnistumisen kokeminen ja siitä aiheutuva häpeä saattaa viedä totaalaisesti pohjan eläältä. Avioero ja työpaikan menetys ovat isossa roolissa ihmisen elämässä ainakin vielä vanhemmalla ikäpolvella, mutta irtosuhteet ja työpaikkojen nopeat vaihdot sekä runsas juhliminen saattavat olla mahdollisesti nuoremman sukupolven kuormittavia tekijöitä, kun pohditaan päihteiden liika käyttöön liittyvistä riskitekijöistä.

”Ja siinä kaikki tuli sit samaan sysseen ja ei siinä enään välittänyt asioista. Mä oli siinä välissä vankilassakin viitisen vuotta ja se edes auttoi asiaa hyvin..”

”No, ku mä kuulin et mä saan häädon. koska naapurit ei tykänny mu naamast oikee..”

”työpaikkojen menetykset, ni ei sitten pysynty asuntoja pitämäänäkää enää..”

Ongelmakäyttäytyminen ja holtittomuus omien asioiden hoitamisessa on yksi suurimmista ongelmista, miten siihen puuttua ja saada siihen oikeanlainen apu ja tuki. Vastuuntunnotomuus ja aiemmasta elämästä saatu mallinnus ovat mahdollisesti osasyynä kyvyttömyyteen pitää huolta omasta asunnosta sekä sen kuluista. Päihteiden käyttö luonnollisesti lisää vastuuntunnotomuutta, varsinkin siinä vaiheessa, kun niiden hankinta on tärkein asia elämässä. Vastoinikäymisten, pettymysten ja mielen järkkymisen aiheuttama välinpitämättömyys on asia, johon tulisi puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Huomioiden ETHOS- luokittelun asunnottomuuden perusmuodot, joista kuitenkin lievimpänä muotona on puutteelliset asuinolosuhteet. (Asuntoensin www-sivut.)

Miten aikaisessa vaiheessa todellisuudessa on mahdollista ohjata ihminen tuenpiiriin, ilman että sitä tarvitsisi miettiä hänen asioihin puuttumisena. Tutkimustuloksissa ei

tullut ilmi, että ketään olisi pyritty auttamaan ja ohjaamaan tuen piiriin ennen asunnottomaksi joutumista. Vaikeaa on silti todeta, milloin on se kriittisin, viimehetken vaihe jolloin apu tulisi olla saatavilla. Kun sen on ohitettu, mahdollisesti henkilö on jo asunnoton ja päihteiden viemänä, ettei kontaktin luominen enää siinä vaiheessa onnistu.

” Sillo ko mä huikkasin niin päivittäin meni ihan kauheita määriä ja sillo mult jäi vuokrat maksamatta , sähkölaskut ja kaikki muutkin. Ja mä annoin olla.. ”

”Ei muista maksaa niitä vuokrii, kaikki menee kurkusta alas.. ”

” Juopottelu ja sitten se että seikkaili vähän tuolla ympäri maaseutua.. ”

Päihteiden käytön lisääntyessä myös itsetuhoisuus kasvaa. (Käypähoito.) Asunnottomuus, on tuonut Ensisuojan asiakkaille vain kurjuutta, tyhjyyttä ja kuoleman toivomista. Päihteitä käytetään ajan kuluksi, jotta voi kohdata vastaantulevan maailman kokematta sitä tai lämpimänä pysymiseen talvipakkasella, kun ei ole paikkaa, minne mennä. Uusi päivä alkaa siitä, kun tietää että taas pitää lähteä aikain liikkeelle ja alkaa jo suunnittelemaan missä viettää ensi yö.

”Tuolla kävelet ja mietit mihin pääset lämpimään ja mistä saat sapuskaa ja ruokaa ja siinä vaan mietti et ennen oli hyvin kun ei tarvinnut mennä kun avaimen kans sisälle.. ”

”Osaa arvostaa vähä pienempii asioit ku sillo ku mäen osannu arvostaa mitää sillo ku oli paljo rahaa ja kaikkii oli mitä halus ni sai. Ei sillo osannu mitää arvostaa, nyt osaa vähä pienempiiki arvostaa asioit.. ”

” Tulis vaan äkkii yläkerta hakee pois.. ”

Niin sanottua normaalia elämää elävä ihminen miettii illalla, että pitäisi käydä nukkumaan, jotta jaksaa herätä aamulla töihin. Aamulla taas mietitään, ettei jaksaisi millään nousta lämpimän peiton alta ja lähteä töihin. Ulkonakin on niin kylmä. Työpaikalla on mahdollisesti sellaisia ihmisiä joiden kanssa ei oikein tule toimeen. Asunnoton ihminen saattaa olla perus arjen omaavalle ihmiselle täysin vieras käsite. Jotain sellaista

mitä ei mahdollisesti ole edes olemassa. Esimerkkinä tämä normaali elämää elävä, työhönsä tyytymätön ihminen joka alkaa hiljalleen luistamaan velvoitteistaan ja hankkimaan elämäänsä vääränlaisia asioita, jotka ovat henkisesti ja taloudellisesti kuluttavia. Omainen kuolee, työpaikan menetys ja vajotaan vielä syvemmälle. Joku kysyy: - Tarvitsetko apua? – Ei kiitos, pärjään kyllä.

Ajatusmaailma on, kyllä minä itse pärjään ja selviydyn ongelmista. Aina on selviydytty. Suomi luokitellaan hyvinvointivaltioksi. Täällä suurimmalla osalla on suhteellisen hyvät lähtökohdat elämään, on tasokkaat sosiaali- ja terveystalouden palvelut, toimeentulotuki. Jokaisen tulisi siis pärjätä elämässään.

Kuitenkin asunnottomia ihmisiä on. Tutkimuksesta ilmenneisiin tuloksiin vedoten suurin haaste on avun ja tuen saaminen sitä tarvitsevalle henkilölle. (Ympäristöministeriö.)

Koskaan ei tiedä, ketä on se, jolle asunnottomaksi joutuminen on muodostunut todelliseksi uhaksi. Asunnoton, päihteitä käyttävä henkilö ei ole aktiivisin tai yhteistyökykyisin hoitamaan omia asioitaan, eikä todennäköisesti ole sillä hetkelläkään, kun olisi vielä mahdollisuus säilyttää asunto. Tämä täsmää Kosken (2013) teettämän tutkimuksen tuloksiin, jossa todettiin asunnottoman elämänhistorian yhteyttä asunnottomuuteen. (Koski, 2013.)

Ammattihenkilö kohtaa ihmisen, joka haluaa mahdollisesti kuolla tai on vähintään syvästi masentunut. Voiko tällaiselle ihmiselle vain jakaa ohjeita mitä tulisi tehdä ja mitä ei?

6.2 Mitkä ovat Ensisuojassa käyvän asunnottoman asiakkaan tulevaisuusnäkymät?

”No se että alkais kaikki asiat menee niiko normaali ihmisellä ja mikäli olis asiat saanut taakseppäin laitettuu niin olis siirtänyt siihe mitä ne oli ennen..”

”Ykköshomma toi asuntohomma et sais katon päätäälle. Saa olla vapaasti ja ei tarvii poukkii tuolla noin..”

”Se et pääsee nyt tähän normaali elämään, ettei oo sitä jatkuvaa aamuhommaa. .”

Tulevaisuuden näkymät ovat pääosin haaveilua paremmasta, entisen elämän kaltaisesta ajasta. Kuitenkin siinä entisessä elämässä tapahtui jotain, mikä johti Ensisuojan asiakkaat tämän hetkiseen elämään. Tämä kertoo ehkä siitä epätoivon tunteesta, joka heillä on. Hyvän elämän uudelleen aloittaminen ilman vanhaa kumppania tai elämäntyyliä tuntuu mahdollisesti pelottavalta. He eivät ehkä osaa nähdä itseään ilman menynyttä aikaa, jolloin heillä oli ja he olivat jotain.

Ensisuojan asiakkaiden ajatuksia itsestään:

”Sitä et ihan täys paska, kyl siinä oli sellaisia mielihaluja et halus tappaas itses muutamahan otteeseen. ko ei sitä jaksa. . sä oot muutenkin alhanen ja sut tumpataan oikein kunnolla. poletaan alas ja jonkin alan kohalla meet yleisiin paikkoihin niin kaikki kytää ja siinä ensimmäiselle kassalle kun meet niin ne sanoo ettivät myy sulle..”

”En mitää. Oikee. En mä oo oikee paljo miettiny itteeni..”

” Ei oo mitään ei oo, mul o pelkkää peetä tää elämä..”

”Asunnottomana oli niinku tunne ettei tässä oo niinku tavalline ollenkaan, että kyllä tää on.. Monta kertaa oli itsetuhoisia ajatuksia. ja sitten ja nytten tällä hetkellä mä tunnen että asiat on.. (naurua).. ei kai ne hyvinkään vielä ole, mutta paranemaan päin koko ajan..”

Tutkimuksessa ilmeni, että haastatellut asunnottomat henkilöt kokevat tulevansa halveksutuksi ja alistetuksi muiden ihmisten toimesta. He eivät myöskään arvosta itse itseään lainkaan. Huono elämä ja asunnottomuus koetaan mahdollisesti rangaistukseksi tehdyistä virhe valinnoista ja alakuloisella mentaliteetilla se katsotaan olevan oikeutettua omalla kohdalla ja hyväksytään sekä tyydytään kohtaloon. Syrjäytymisen riski on suuri, ihmisen jouduttua kokemaan tämän kaltaisia inhimillistä kärsimystä aiheuttavia asioita. (STM, 2017.)

Kuitenkin suurin osa haastatelluista totesi, ettei asunnottomuuteen totu, joten tämän ajatuksen voidaan katsoa olevan pieni valon häivähdys toivosta paremman tulevaisuuden suhteen. Ymmärrys ihmisarvosta ja sen tunteesta on säilynyt.

"Ei siihen tuu ikinä tottumaan ja että sä oot ulkopulinen aina aivan täysin ja sä et kuulu tähän maailmaan ja ihmiset katto osua ja sit se on vain se tunne. Et ihmiset kyttää. Ja katto et tollakaan ei oo mittään että.."

" En ikinä, mul on aina ollut koti tai sanotaan, mä oon aina asunut avopuolison tai tyttöystävän luona.."

" Oon tottunut, tulis vaan äkkii yläkerta hakee pois.."

" En mä siihen tottunu niiku sillai, että kyllä sitä kaipas kyllä. Ja se oli niinku joka aamu kuheräs kaverien nurkista ni mietti että mihin seuraavaks yöks lähtee.."

Päihteiden käytöllä halutaan turruttaa elämän tuomat asiat. Niiden avulla selviydytään. Kuitenkin tiedostetaan se, ettei asuntoa ja apua voi saada, jos ei ole valmis luopumaan alkoholista ja muista päihdyttävistä aineista. Ja toivo elää sen suhteen, että tämä tapahtuisi. Jollakin on kuvitelmia siitä miten helposti he pystyvät halutessaan lopettamaan päihteiden käytön tai asunnottomana olemisen.

" En, mä kyllä pääsen siit eroon helposti. Mä oon kova järkkäämää ja tollai. Mä saan kyl asiat luistamaanki jos mä saan ne sekasinki. Molemmat onnistuu..."

Itseluottamusta voi siis löytyä, mutta sen luomien suunnitelmien ja niiden toteutuminen ei kuitenkaan todellisuudessa mitä suuremmalla todennäköisyydellä ole mahdollista. Mielenkiintoista on tuo ajatusmaailma, jälleen ilmenee toive paremmasta elämästä, mutta kuitenkin koetaan yhteiskunta ja sen asettamat vaatimukset erittäin suureksi esteeksi ja uhaksi suunnitelmien toteuttamiseksi.

Haastatelluista henkilöistä vain yksi koki pelkoa ja uhkaa väkivallasta. Tämä voidaan katsoa positiiviseksi asiaksi, sillä neljä muuta eivät nostattaneet aiheutta suurimmaksi uhakseen. Päihteet ja niiden tarjoama maailma on varmasti nostanut silti jokaisen tutkimukseen osallistuneen Ensisuojan asiakkaan elämässä väkivallan uhkaa ja erityisesti terveyteen liittyviä uhkia. (Käypähoitosuosituksen, huumeongelman hoito.)

Toisaalta turtunut mieliala on saattanut johtaa siihen, ettei väkivallan kohteeksi joutuminen olisi se pahin asia mitä tuossa vaiheessa elämää ja elämän tilanteessa voisi tapahtua. Enemmän pelkoa aiheuttaa ajatus oman läheisen menettämisestä, totaalisesti yksin jääminen.

” Ei mul mitään uhkii se on vaan sitä et pääsis pois vaan tästä alkoholi hommasta.. ”

” No, että menettää niinku lapsien yhteydenpidot sun muuta.. ”

” Tappaminen. Pahoinpitelyn takia ku mä tein siit jutu.. ”

Tulevaisuuden ajatteluun kuuluu haave omasta tai tuetusta asumisesta. Tuettu asuntola tyyppinen asuminen vaikuttaa tutkimuksen mukaan olevan turvallisista ja halutuin asuimuoto. Se ilmaisee, että halua löytyy paremman tulevaisuuden suhteen. Tiedostetaan se, että tämä asuimuoto edellyttää päihteettömyyttä, mutta samalla se luo mahdollisuuden asua ymmärtävässä sekä turvallisessa asuinympäristössä. Ihminen selkeästi kaipaa pysyvyyttä ja hetkellisen alkun huumen jälkeen jatkuva kiertäminen alkaa väsyttämään. Alkoholi ja muut päihteet antavat mahdollisesti suurimman vastuksen ottaa vastaan apua tai pyytää sitä. Tästä voi mahdollisesti kertoa se, että Ensisuojaan saapuva asiakas haastatellaan, jotta hänet voidaan ohjata tarvitsemiensa palveluiden pariin (Sininauhan toimintakertomus 2016). Eli jokin syy on saanut osan tutkimukseen osallistuneista haastatelluista henkilöistä kieltäytymään avusta. Onko avun tarjonnan esittämisessä kehitettävää? Kuulostaako se riittävän turvalliselta mahdollisuudelta? Mikä estää asiakasta tarttumasta tilaisuuteen?

” Moni ajattelee et se on ihan yksinkertaista et ei mitää siinä on sulle kämppä ja meet sinne. Niin ei se oo näin oot jumalauta tottunut tuol pihalla olemaan, tuolla yökaudet ja sit kun sulle tulee paikka misä sä saat olla, niin se vaatii oman aikansa.. ”

” Se herättäis tosi paljon. Mut se täytyi mennä sit sen kautta, et kaikki hoidettais sosiaalilautakunnasta kaikki ne vuokrat ja kaikki. Mä en pysty itte hoitamaan niitä asioita.. ”

6.3 Millaista tukea asiakas tarvitsee asunnottomuuden ja syrjäytymisen katkaisuun?

Tutkimukseen osallistuneiden haastatelluiden henkilöiden yhdeksi voimavaraksi voidaan vastausten perusteella tulkita olevan heidän mennyt elämänsä. He ovat joskus kokeneet jotain positiivista, olleet onnellisia ja heillä ilmeni suurimmalla osalla olevan kaipuu hyvään. Heillä voidaan siis katsoa olevan vielä toivoa tulevaisuuden suhteen. Voimavarana on myös omaiset ja perhe, jotka ovat muistutus niin sanotusta normaalielämästä ja sen tavoittelemisesta. Yhteys omaisiin estää syrjäytymistä (Perälä ym 2012).

” Mul on hyvät välit veljien kans. Ne on vittuuntunut mun viinan lutraamiseen ja ne on tyytyväisiä kun mä jumalaon niitä tosi paljon. Mä oon toisen kans päivittäin tekemisissä ja toisen kans muutaman kerran kuukaudessa.. ”

” No, tyttö ja poika ja tytön lapset niinku lapsenlapset, että ne on tärkeitä. ja kyllä joka päivä ollaan yhteyksissä tytön kanssa varsinki ja pojan kanssa pari kolme kertaa viikossa.. ”

” Tällä hetkellä ne lapset on ja sit on mummo ja mummo on tekemisissä mun kans päivittäin ja mä käyn siellä.. ”

” Lapset kannustaa olemaan selvinpään.. ”

Vertaistukitoiminta koettiin tutkimusta varten haastateltujen asunnottomien keskuudessa tärkeäksi asiaksi ja se on myös oiva keino hyödynnettäväksi päihdekuntoutusta ajatellen, kuten on jo näin tehtykin (Käypähoitosuositukset, depressio). Myös omaisten vertaistukiryhmä toiminta on tärkeää sekä näiden kahden vertaistukitoiminnan yhdistäminen. On helpompi työstää asioita ja saada aikaan parannusta, kun ymmärretään edes hieman toisen ajatusmaailmaa sekä käyttäytymistä.

” Kyl mä pidän tosi tärkeenä. Tosi hyvä juttu. . ”

” Kyllä ne on, niinku noi nytkin tommoset vertaistukiryhmät ja nytkin mä kävin siellä katulähetyksessä, että kyllä mä niitä pidän niinku ihan.. ”

” Mä pidän niit tärkeenä, kyllä. Kyllä pidän niitäkin. (vertaistukea). Pidän teijän apuja tosi tärkeenä. Anteeks. (itkee). Anteeks (itkee). ”

” Sininauhassa oli et kyl ne ymmärsi sen mut sosiaalitoimisto oli ihan ei ne sama mitä niile sano ne ei välittänyt, ne vaan katto sitä omaa pörssiä ja et heillä menee hyvin ettei tässä oo mitään hätää.

Se henkilö (kadulla tapaama) antoi vertaistukea ja se oli semmoinen jonka näin vahingossa ja oon jälkeinpäin tarjonnut kahvia ja juomaa, mut hän ei huoli ja sanoi etten oo mitään velkaa se oli vaan auttamista. ”

Vaikeinta on varmasti sisäistää miksi joku päivästä toiseen käyttää päihteitä turruttaakseen itsensä ja haluaa tuhota kaiken hyvän elämästään. Tutkimuksessa kävi ilmi, että omaiset joihin asunnottomat on yhteydessä ovat heille erittäin tärkeitä ja heidän mielipiteensä merkitsee erittäin paljon. Tämä tukee omaisista tai muusta lähipiiristä koostuvaa tukiverkoston tarvetta ja sen tärkeyttä. Tukiverkosto tulisi kyetä ammattilaisten toimesta luomaan myös sellaiselle henkilölle jolla ei ole ketään. Vapaaehtoistyöntekijät ovat yksi hyvä vaihtoehto. Tärkeintä olisi kuitenkin tukiverkoston pysyvyys ja muuttumattomuus. Haastetta tuo sellaisten henkilöiden löytyminen, jotka olisivat valmiita sitoutumaan riittävän pitkäksi ajaksi tukiverkostotoimintaan, jotta asunnottomuudesta ja päihteistä kuntoutuva henkilö saisi riittävän jatkuvuuden tukitoimintaansa (Aaltonen ym 2015).

Sininauha ry, Rauman Seudun Katulähetys sekä Y-säätiö tekevät laaja-alaisesti yhteistyötä keskenään eri tahojen ja kaupunkien kanssa. Järjestöt toimivat varsinaisten työntekijöiden lisäksi myös vapaaehtoistyöntekijöiden voimin. Näiden suurten ja aktiivisten järjestöjen voimin ja heidän toimintaperiaatteisiin vedoten voidaan luottaa tukitoiminnan jatkuvuuteen, vaikkakin se on jatkuvasti kehitettävissä (Rauman seudun katulähetys, Y-säätiö ja Sininauha ry [www-sivut](http://www.sivut)).

Myös ammattihenkilöiden vaihtuvuus ja palveluyhteistyön jatkuvuus ovat haasteellisia. Tutkimuksen mukaan asunnottomat henkilöt kokevat tarvitsevansa erittäin paljon apua ja tukea oman elämänsä hallintaan. He tiedostavat myös, että vaikka heille annettaisiin asunto ja lähtökohdat uuden elämän aloittamiseen, olisivat he hetkessä tuu-

liajolla ilman ammattihenkilöitä ja tukiverkoston. Vaikka ihmistä tulee ohjata omatoimisuuteen ja itsenäiseen selviytymiseen, voidaan tutkimustulosten perusteella todeta, että asunnoton, päihderiippuvainen henkilö on päässyt erkaantumaan melko kauas yhteiskunnan toiminnasta ja elämän hallinnasta. Heillä ei ole haluja ottaa vastaan lisää pettymyksiä, vaan he kokevat tarvetta tulevansa ensi alkuun huolehdituiksi ja siitä eteenpäin varoen kohti itsenäisenpää elämää.

”Kävin sosiaalitoimistos niin siel sanottiin et kaupungilla ei ole asuntoja ja sun pitää omatoimisesti hake itte. mä sanoin ettei kukan anna mulle mä en saa mistään mitään. En mä voi takuu vuokria maksaa , mulla ei ollut vaatteita ei mitään..”

”Mä kuulin siitä et mee tonne ne hommaa sulle kämpän ja heti saat samantie, mut paskan marjat ei saa yhtään mitään. Ne vaan katto ettet sä tarvii mitään. Mee ite hakemaan meppä ne nauraa kilometrin päästä sut poijes ja niinkään lähellä. sitä eiku-kaan tiedä ennen kuin on itse kokenut. (itkua)..”

” Kaikessa elämän hallinassa ja et mua autetaan. Ja siinä et joku kattoo perään..”

” En osaa vastata oikein tuohonkaan, varmaan tarviin tarviin apua varmaan hirveen monissakin asioissa. Kaikis papereis ja tollasis, kun en oo ikinä paperi asioita ja kaik- kii ne on virasto asioita ja kaikkii tommosii..”

” En mä oo hakenut mistään apua, täytyis hakee. Tähän juomiseen tarttis eniten apua, sitä mä haluun.(itkee). Rupee ole hermot kireellä. Sä näät ittekin ettei se oo hyvää. (itkee). Tää on raskasta..”

”Mä haluun kaikki apuni nyten. (itkee). Sä tiät mitä mä tarkoitan..”

”Sais viinan ja kaikki poikki ja ei tarttis enään kävellä ja masennuksen mul on masen- nus ja ei ole mitään lääkkeitä tai semmoista..”

”No tossa raittiuden pitämisessä. Se on tällä hetkellä..”

AUNE- ja PAAVO kaltaiset projektit ovat erittäin oivallisia ja tarkoituksen mukaisia tavoitteissaan ennaltaehkäisevällä toiminta periaatteella. Ennalta ehkäisyyn tulisi panostaa entisestään, kun jo tiedetään millaisista ongelmista ja puutteista asunnottomat henkilöt kärsivät (Asuntoensin [www-sivut](#)). Asunnottoman ongelmat eivät ole ratkaistu sillä, että hän saa asunnon. Asunnon saatuaan hänen tulisi saada moninaisia tukimalleja kotiinsa ja mahdollisesti yhä pysyä henkilönä josta on jo tunnistettavissa riskitekijät asunnottomuuteen (PAAVO ja AUNE-projekti). Porin kaupungissa katsotaan kaupungin omia vuokra-asuntoja olevan riittävästi. (Asuntoensin [www-sivut](#).) Kuitenkin asunnottomia eli asuntonsa menettäneitä on. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, kuten ulosottoviraston auttaa varmasti ennaltaehkäisemään syrjäytymistä. Kun luottotietonsa menettäneellä henkilöllä on siitä huolimatta yhdenvertainen mahdollisuus saada asunto, poissulkee se eriarvoisuuden tuntemusta ja ylläpitää mahdollisuuksia (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Mikäli asuntojen saatavuus ei ole nähtävästi se suurin ongelma, jää nähtäväksi miten Porin kaupungin vuoden 2017 loppuun asti toteuttama Asumisneuvonta-hanke on päässyt tavoitteisiinsa asumiseen ja elämänhallintaan tarjottavan tuen tarkoituksenmukaisuuden toteuttamisessa (Asuntoensin [www-sivut](#)).

Kohdataanko asunnottomat ja päihdeongelmaiset liian saamattomina henkilöinä hoitamaan asioitaan. Onko kovin moni kuinkaan omasta tahdostaan asunnoton? Tutkimuksessa yksi haastatelluista totesi, että voi halutessaan milloin vain päättää asunnottomuutensa. Kuitenkaan hän ei sitä ollut vielä tehnyt ja pohtiessa vastatusten kokonaiskuvaa ei hän asunnottomuudessaan kokenut silti mitään positiivista tai tulevaisuuden näkymää. Jokin siis estää häntä todellisuudessa päättämään asunnottomuutensa. Häneltä puuttuu voimavara, tukiverkosto, halu sekä työkalut sen toteuttamiseen. Työkalujakaan on hankala käyttää, mikäli ne ovat sekaisin tai hukassa. Tästä syystä ammattihenkilöiden ammattiosaaminen tulisi nousta esiin. Ja heillä tulisi olla ne työkalut käytössä, joiden avulla asiakas saadaan ohjattua oikealle tielle. Alun vaikeuksien ja pelottavuuden johdosta vastuuta ei tulisi antaa asiakkaan harteille. Uuteen totuttelu vaatii paljon voimavaroja, joten sen ohjaus ja hallinta tulisi olla ammattitahon hallinnassa.

Asunnon saanti ja sen tuomat vaarat ilman tukea..

”No sehän tuntui niinku taivaalliselta. Täältäähän mä lähdin sinne omaan asuntoon silloin kaks vuotta sitten. Menihän mulla siinäkin vähänaikaa, sanotaan että pari vajaa kolme kuukautta ok, mutta sitten se kyllä sanotaan, että repsahti. Vähän liian nopeasti tuli lähdettyä..”

6.4 Tutkimuksen reliaabelius ja validius

Opinnäytetyössä käytetty lähdemateriaali on pyritty keräämään maksimissaan kymmen vuotta vanhoista julkaisuista. Tutkimusten nopeasta kehitystahdista huolimatta, voidaan todeta, että sosiaalialaan liittyvä tutkimustieto on opinnäytetyössä käytetyssä tutkimusaikavälillä yhä luotettavaa tietoa. Lähteenä käytetyt materiaalit ovat tunnetuista, usein viitatuista teoksista tai ammattikäyttöön suunnatuista, virallisilta verkkosivustoilta (Mäkinen 2006, 129).

Tutkimuksen reliaabelius eli mittaustuloksen toistettavuus mitä todennäköisemmin toteutuisi, eli mikäli samat kysymykset esitettäisiin tutkimusta varten haastatelluille henkilöille olisi vastaukset tulkittavissa tämän tutkimustulosten kaltaisesti. (Hirsjärvi ym 2008, 226.)

Haastattelujen litterointi, tiivistäminen ja sitä kautta yksittäisten sanojen sekä termien muodostaminen osoitti mittaustuloksen toistuvuutta kerätystä aineistosta, minkä johdosta se lisää tutkimustuloksen luotettavuutta yhden tutkijan tarkastelemana. (Kananen 2015, 163).

Tutkimuksen validiutta eli pätevyyttä on pyritty nostamaan kertomalla tutkimuksen toteuttamisesta sekä tulosten tulkinnalla, joita opinnäytetyöntekijä on tarkastellut opinnäytetyötä varten kerättyä teorial tietoa vasten. Validiutta antaa myös suorat haastattelulainaukset, joiden kautta voidaan perustella mihin opinnäytetyössä esitettävät tulkinat perustuvat (Hirsjärvi ym 2008, 227, 228).

6.5 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusta varten haastateltujen henkilöiden itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin kertomalla heille perustiedot tutkimuksesta ja sen kulusta, ketä sen toteuttaa sekä mihin heiltä kerättyjä tietoja käytetään. Haastatteluihin pyydetyille henkilöille annettiin mahdollisuus suostua tai kieltäytyä haastattelusta. Mikäli haastatteluun kysytty henkilö oli päihteiden vaikutuksen alainen ei häntä siihen hyväksytty, sillä voitiin katsoa, ettei hän ole täydessä ymmärryksessä suostuvainen osallistumaan haastatteluun (Kuula 2006, 62). Haastattelupyyntöön suostuminen voidaan katsoa tutkittavan suostumukseksi tutkittavaksi (Satakorkea [www-sivut](#).)

Tutkimusta varten haastateltujen anonymiteetti kyettiin säilyttämään sillä, jo litterointi vaiheessa jätettiin pois asioita, joista henkilö olisi mahdollista tunnistaa joko tämän omasta tai jonkun muun toimesta. Tutkimusaineiston arvon säilyttämiseksi huolehdittiin, ettei poistoja kuitenkaan tehdä liikaa (Kuula 2006, 112).

Tutkittavaan aiheeseen liittyen oli odotettavissa aineistoa kerätessä erilaisia tunnereaktioita tutkittavilta. Vuorovaikutteisessa haastattelutilanteessa tuli huomioida haastatelijan suhtautuminen myötätuntoisesti haastateltavaa kohtaan sekä antamalla hänelle riittävästi aikaa ilmaista itseään tunnereaktion laennuttua, sekä tarvittaessa johdattaa haastattelua eteenpäin, mikäli aihealue koituksi tutkittavalle liian raskaaksi käsitellä. Nämä huomioiden oli mahdollista kunnioittaa tutkittavan ihmisarvoa sekä välttää heidän tarpeetonta henkistä rasitusta (Satakorkea [www-sivut](#), tutkimusetiikka).

Tutkimusta varten kerätty aineisto nauhoitettiin kahdelle eri tallennuslaitteelle. Haastattelu tilanteessa huomioitiin, ettei haastateltavien nimiä käytetty. Näin pystyttiin varmistamaan haastateltavien anonymiteetti. Tutkimus aineisto poistettiin kummastakin tallennuslaitteesta heti litteroinnin jälkeen. Tutkimusaineiston analysointi tapahtui haastattelujen litteroitua versiota tarkastellen. Näin ollen siitä ei ole mahdollista tunnistaa tutkimusta varten haastateltuja henkilöitä (Mäkinen 2006, 120).

6.6 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia syvemmin asunnottomien avuntarpeen muodostumisen syitä. Mihin asioihin he tarkkaan ottaen tarvitsevat apua ja minkä laista sen

avun tulisi olla. Mielenkiintoista on se miten aiemmin yhteiskunnan toiminnassa mukana ollut ihminen menettää taitonsa arjen perus toimintojen selviytymisessä.

Tärkeää olisi päästä puuttumaan riittävän ajoissa ihmisen elämäntilanteeseen ongelmaratkaisukeskeisesti ennen asunnottomuuteen päätymistä. Minkä tahojen kautta päästäisiin pureutumaan parhaiten tähän ongelmaan, mistä tunnistaa ne elementit jotka varoittavat asunnottomuuden uhasta.

Lisäksi olisi mielenkiintoista selvittää, mitkä ovat ne syyt jotka saavat asunnottoman kieltäytymään avusta? Mitä sellaisessa hetkessä tapahtuu ja millä keinoin avun tarjoamisen ja sen vastaanottamisen kynnystä voitaisiin madaltaa.

LÄHTEET

Aalto, Mauri ym. 2009. THL-opas. Mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen tunnistaminen: opas ennaltaehkäisevän työn ammattilaisille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopistopaino.

Aaltonen, S., Berg, P. & Ikäheimo, S. (2015). Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. THL – Tutkimuksesta tiiviisti 3/2015. Helsinki 2015. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125695/URN_ISBN_978-952-302-442-7.pdf?sequence=1

Ara www- sivut. Viitattu 29.5.2017. [http://www.ara.fi/fi-FI/ARAtietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2016\(42132](http://www.ara.fi/fi-FI/ARAtietopankki/Tilastot_ja_selvitykset/Asunnottomuus/Asunnottomat_2016(42132)

Asunto ensin www-sivut. Viitattu 29.5.2017. http://asuntoensin.fi/assets/files/2016/07/Ethos_Asunnottomuuden_luokittelua.pdf

Granfelt, R., Seppälä, U. & Sunikka, S. (toim.) 2007. Asunnottomuuskirja- Näkökulmia asunnottomien palvelujen kehittämiseen. Forsman, S. Vertaistuki, yhteisöllisyys ja asukas vastuullisuus asukkaiden tulkitsemana. SOCCA ja Heikki Waris instituutin julkaisusarja nro 13. Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 1997. Uudistettu painos 13.-14. 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otava Kirjapaino Oy.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino.

Käypähoitosuositusten www-sivut. Haulla: Alkoholi-ongelman hoito. Depressio. Huume-ongelman hoito. Viitattu 14.12.2017. <http://www.kaypa-hoito.fi/web/kh/etusivu>

Koski, Päivi. 2013. Asunnottomien parissa työskentelevien näkemyksiä asunnottomien asuttamisongelmista. Pro gradu –tutkielma: Sosiaalityö, Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Viitattu 26.9.2017. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-23313>

Kuula, Arja. 2006. Tutkimusetiikka. Tampere: Vastapaino.

Lappalainen- Lehto, R., Romu, M-L. & Taskinen, M. 2007. haasteena päihde- ammatillisen päihdetyön perusteita. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy

Mäkinen, Olli. 2006. Tutkimusetiikan abc. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Painotalo www-sivut, Flyerit. 2018. Viitattu 1.2.2018. <http://www.painotalo.fi/fi/tuotteet/flyerit>

Perälä, M-L., Kestilä, L., Mäkelä, J. & Salmi, M.: Päätösten tueksi 1/2012. Lapsi kasvaa kunnassa- miten kunta voi tukea lasten hyvinvointia ja vähentää syrjäytymisen riskejä. THL Raportti, Helsinki 2012. Viitattu 28.10.2017. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90826/URN_ISBN_978-952-245-690-8.pdf?sequence=1

Porin kaupungin www-sivut. Viitattu 29.5.2017. <http://www.pori.fi/perusturva/sosiaalijaperhe/aikuissosiaalityo/asumisneuvonta.html>

Porin Sininauha ry toimintakertomus 2017. Viitattu 2.2.2018.

Porin Sininauha ry www-sivut. Viitattu 14.6.2017. <http://www.porinsininauha.fi/ajankohtaista.php>

Rauman Seudun Katulähetys www- sivut. Viitattu 24.11.2017. <https://www.rauman-seudunkatulahetys.fi/>

Satakorkea www-sivut. Tutkimusetiikka. Viitattu 12.1.2018. <http://www.satakorkea.fi/tutkimusetiikka>

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 30.7.2017. <http://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyiden-ehkaisy>

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 30.7.2017. Syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävän poikkihallinnollisen ohjelman (2011-2015) loppuarvio. <http://stm.fi/documents/1271139/1448516/Syrj%C3%A4ytymisen+v%C3%A4hent%C3%A4minen+loppuarvio+16.4.2015+%284%29.pdf/2e6be4ae-72a5-4c94-a1ff-7ae2e389af04>

Sosiaalihuoltolaki 2. luku. Hyvinvoinnin edistäminen. 7 § Rakenteellinen sosiaalityö. Viitattu 14.6.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidp432805696>

Strömberg- Jakka, M. & Karttunen, T. (toim.) 2012. Sosiaalityön haasteet- tukea ammattilaisten arkeen. Männistö, P. Artikkelit: Kun ei ole tervetullut minnekään- poiskäännyttämisen ja poissulkemisen ilmiöitä katuperspektiivistä tarkasteltuna. Juva: Bookwell Oy, PS-kustannus.

Talentia www-sivut. Sosiaalityöntekijän ammattieettiset ohjeet. Viitattu 14.6.2017. <http://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>

THL www-sivut. Sotkanet. Viitattu 29.5.2017. <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/kaavio?indicator=s3YNjzcCAA==&region=szZxBAA=&year=sy4rtzbS0zUEAA==&gender=t&t=bar>

Warpenius, K., Holmila, M. & Tiegerstedt, C. (toim.) 2013. THL julkaisu. Hakkarainen, P. & Jääskeläinen, M. Artikkelit: Alkoholi ja päihdehaitat läheisille, muille ihmisille ja yhteiskunnalle. Tampere: Juves Print- Suomen Yliopistopaino.

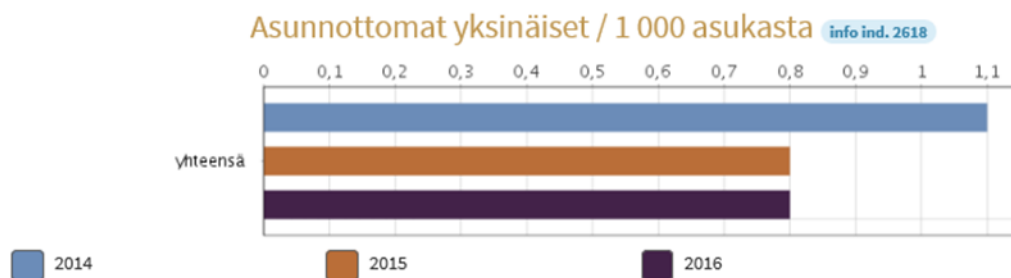
Y- säätiön www- sivut. Viitattu 24.11.2017. <https://ysaatio.fi/tietoa-y-saatiosta/>

Ympäristöministeriön www-sivut. Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma. 2016. Viitattu 25.11.2017. <http://www.ym.fi/download/name/%7B24462C90-35CA-4952-B390-C8C66D99FAD1%7D/119235>

LIITE 1

Kunta	Yksinäiset asunnottomat					Perheet ja pariskunnat		Asunnottomat	
	yhteensä	pitkäaikais- asunnottomia	naisia	nuoria (alle 25 v)	maahan- muuttajia	yhteensä	maahan- muuttaja- perheitä	yhteensä	asunnottomia/ 1000 asukasta
Satakunta									
102 Huittinen	0	0	0	0	0	1	1	4	0,4
214 Kankaanpää	2	0	0	0	0	0	0	2	0,2
531 Nakkila	1	0	0	1	0	0	0	1	0,2
609 Pori	66	38	11	5	3	1	0	68	0,8
684 Rauma	3	0	1	0	0	0	0	3	0,1
886 Ulvila	2	0	0	0	0	0	0	2	0,2
Satakunta yhteensä	74	38	12	6	43	2	1	80	0,4

Kuvio 1. Ara:n tilastot. asuntomarkkinaselvitys, asunnottomat 15.11.2016.

Kuvio 2. Sotkanet www-sivut 29.5.2017

Opinnäytetyöntekijän ja Sininauha ry: n työntekijän laatima Ensisuojasta kertova informatiivinen flyer.

Taustatietokysymykset:

1. Sukupuoli
2. Ikä
3. Miten pitkään olet ollut asunnoton?
4. Miten löysit Ensisuojan?
5. Miten pitkään olet ollut Ensisuojan asiakas?

Mitkä syyt ovat johtaneet ensisuojan asiakkaan asunnottomaksi?

1. Millaista elämäsi oli ennen asunnottomuutta?
2. Mitkä syyt johtivat siihen, että sinusta tuli asunnoton?
3. Onko sinulla ollut vaikeuksia pitää asuntoa? (häättöjä, vuokra velkaa, päihteet tai muita vastaavia ongelmia)
4. Mitä asunnottomuus on tuonut elämääsi?
5. Oletko tottunut/hyväksynyt/tyytynyt siihen, että olet asunnoton, ettei sinulla ole kotia?

Mitkä ovat ensisuoijassa käyvän asunnottoman asiakkaan tulevaisuusnäkymät?

1. Mitkä koet olevan pahimmat uhat tällä hetkellä elämässäsi?
2. Mihin asioihin olet tyytyväinen tällä hetkellä elämässäsi, mikä tekee sinut onnelliseksi?
3. Mitä ajattelet itsestäsi?
4. Jos sinulle kerrottaisiin, että saat oman asunnon, miltä se tuntuisi, millaisia ajatuksia se herättää sinussa?
5. Mitä muutoksia toivoisit elämääsi tulevan?

Millaista tukea asiakas tarvitsee asunnottomuuden ja syrjäytymisen katkaisuun?

1. Onko sinulla perhettä tai ketään läheistä/tärkeää ihmistä elämässäsi, oletko yhteydessä heihin?
2. Saatko tukea heiltä, tai jostain muualta mistä?
3. Mistä eri paikoista olet hakenut apua tilanteeseesi, koetko saaneesi sitä?
4. Missä asioissa luulet tarvitsevasi eniten apua ja tukea?
5. Miten tärkeänä pidät ammattilaisten tarjoamaa tukea? Entä vertaistukea?

Haluatko vielä tarkentaa tai lisätä jotain?